

Ярослав Яцків, академік НАН України,
головний редактор

Дорогі шанувальники «Світогляду»

Ось і добігає кінця 2023 рік – другий рік героїчного супротиву українців воєнній агресії росії. Наші втрати у цій війні – людські, моральні, інфраструктурні, економічні – колосальні. Вони обраховуються сотнями мільярдів доларів США.

Я впевнений, що ми переможемо у цій війні завдяки консолідації українського суспільства, таланту та самовідданості Збройних сил України та суттєвій допомозі Україні з боку країн демократичного світу. Проте Захід надто повільно йшов до розуміння мотивів російської агресії та вважав, що в українців завжди була «своя хата з краю» і вони не спроможні активно воювати.

Сталося неочікуване – українці відчутно дають відсіч агресору, а весь світ виявився більш цинічним, ніж ми про нього думали. Навіть зараз лунають думки з того боку про втому від війни та необхідність шукати шляхи примирення з агресором. Ні! Цього не буде. Ми вже перейшли точку неповернення до імперських ідеологій та інституцій. Будуватимемо свою незалежну демократичну та заможну державу. Розуміємо, що це – надзвичайно важка задача. Перш за все необхідно формувати консолідоване спільне бачення народом України свого майбутнього. Наразі необхідні обговорення і глибинні дискусії на цю тему для пошуку відповідної моделі нашої держави після закінчення війни. На цьому шляху особлива роль належатиме національній еліті.

Колись давно, 20 років тому, ми організовували дискусії на подібну тему у своєрідному клубі «Елітарна світлиця», девізом якого було: «Кожна історична епоха висуває свої вимоги до національно свідомої інтелігенції – йти туди, де можна принести більше користі своєму народові». Ця точка зору ще більш актуальна сьогодні. Турбує мене тільки якась роз'єднаність нашої національної еліти по різних «хатках» та відсутність консолідації, такої необхідної зараз (як це було під час епохальних подій 2004 та 2014 років).

Після цих загальних слів я повертаюсь до конкретики, а саме до стану справ з освітою та наукою в Україні. Здається всі усвідомлюють, що без розвитку цих інституцій Україна не має майбутнього. Але чомусь «віз і нині там».

Слів багато, а дій мало. Ось навіть шановний віце-прем'єр міністр з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій **Михайло Федоров** оприлюднив «Стратегію розвитку екосистеми інновацій в Україні». Видається, що це єдина можливість для сучасної України – поєднання досліджень та практики. Але чомусь в цій стратегії слухних думок про науку я не знайшов. Наукова спільнота очікує конкретних кроків – позитивних змін умов роботи наукових установ, збільшення заробітної плати працівників, заохочувальних заходів для бізнесу з метою замовлень наукових досліджень та ін.

Десь я вичитав: «У нас немає сил і часу наздогнати цей високотехнологічний світ, можемо тільки стрибнути до нього там, де є відповідні умови». Давайте стрибаймо, тільки скоріше.

Не так давно газета «Світ» приділила цій темі велику увагу, коментуючи «Пропозиції до проекту державної стратегії розвитку науки, технології та інноваційної діяльності». Було б добре, якби чиновники високого рівня знайшли час познайомитися з думками «рядових науковців» (див. статтю відомого вченого **Вадима Локтева** в цьому числі «Світогляду») і нарешті поглянули б «за горизонт» і зрозуміли, що «війну ми очевидно виграємо, а за такого управління – Україну програємо».

І нарешті про позитивне.

18 жовтня 2022 року Православна церква України дозволила богослужіння 25-го грудня – у день Різдва Христового за Новоюліанським календарем (НЮК). Це вже прогресивний крок. Нагадую, що ще у 1923 р. Собор Вселенського патріархату ухвалив рішення прийняти «Новоюліанський календар» сербського астронома **Мілутина Міланковича**, створений на основі Юліанського календаря (ЮК): у деякі роки, які за ЮК є високосними, день 29-го лютого не додається. У НЮК пропускається 7 днів на 90 років, а у Григоріанському календарі – 3 доби на 400 років. Зараз НЮК використовують 9 із 16 автокефальних Східних православних церков.

*Вітаю всіх авторів, працівників
та шанувальників «Світогляду»
з Різдом Христовим і Новим 2024 роком! ■*

